

УДК 316

ЯКІСНА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНЦІ - ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У ДЕРЖАВІ

Романовська О.В.

к. філос.н, доцент кафедри політології, соціології та соціальної роботи;

Добжанська М.О.

магістрантка ФСП НТУУ "КПІ"

В статье рассматривается взаимообусловленность социального самочувствия женщины характером и результатами ее участия в общественной жизнедеятельности. Ставится ударение на необходимости системного комплексного подхода к анализу перспектив помощи женщинам, учитывая трансформации современной практики в развитых экономических странах и на отечественных поприщах.

In the article the social feel of woman's interconditionality is examined by means of her character and results participation in public life. An accent is made on the necessity of the complex approach of prospects of help to women, taking into account the transformations of modern practice in economically developed countries and at the homeland.

У статті розглядається взаємообумовленість соціального самопочуття жінки характером та результатами її участі у суспільній життєдіяльності. Ставиться наголос на необхідності системного комплексного підходу до аналізу перспектив допомоги жінкам, враховуючи трансформації сучасної практики у розвинутих економічно країнах та на вітчизняних теренах.

Ключові слова: професіоналізація, стандарти, профілактика, освіта, системність, ринок праці, конфлікт.

Актуальність запропонованої статті обумовлена об'єктивними потребами нашого суспільства у соціальній, культурній, ментальній та психоемоційній згоді, що сприяла б розвитку структур, угруповань та інституцій, на якому б шаблі соціальної практики вони не знаходилися чи яким би масштабом не позначалися. Усюди ми покладаємося на особистість, а у контексті даного допису - "шукаємо жінку", бо хто ж як не вона покликана та здатна сприяти розквіту такої згоди ?

Метою статті є аналіз тих чинників, що відіграли б роль підґрунтя та факторної підтримки у втіленні жінкою її покликання "Берегині" в умовах сучасних українських реалій. Досягнення цієї мети передбачає виконання низки **завдань**: 1. Розглянути контексти соціального середовища, що з одного боку – залежать від гуманістичного змісту, культурно-дієвого спрямування жінки як особистості, але з іншого – самі визначають її правосвідомість, психоемоційну збалансованість та шанси потрапити або ні до шереги жертв чи кривдників. 2. Довести, що попри усі реалії глобалізаційної доби ми мусимо критично придивлятися щодо можливостей запозичень досвіду феміністично розвинутих країн, бо кожен взірець поведінки або стосунків є вписаним до цілісної культурної практики, історії та політики певного соціуму. 3. Показати можливості управління суспільними реаліями нашої країни по відношенню до підвищення соціального статусу жінки, на

умови, що гарантували б ефективність соціально-політичних заходів у цій царині.

Така важлива тематика, звичайно, не могла лишитися поза увагою наших та зарубіжних дослідників у галузях соціології, політології, педагогіки й соціології. Тож звертаючись до **розгляду останніх публікацій та досліджень**, стосовно заявленого у статті предмету дописувань, слушно буде завважити на цікаві науково-публіцистичні та теоретико-методологічні розвідки таких учених, практиків як М.В.Матвійчук, П.І.Гнатенко, О.С.Токовенко – визнаних фахівців з актуальних проблем теорії соціальної роботи. Моральне виховання молоді неможливе без вшанування жінки – матері, дружини, господині, виховательки та берегині домашнього затишку, підкреслюється у виступах, тезах, висновках та заявах учасників численних конференцій з соціальної роботи, з питань управління суспільними процесами, що проводяться факультетом соціології та права НТУУ "КПІ", регіональними державними Університетами (Ужгород, Херсон, Сімферополь) та іншими університетами [7]. Усі вони мають міжнародний статус і відповідне визнання. На ці конференції запрошуються представники урядових структур, підприємці, працівники медичної сфери, педагоги, правники та співробітники правоохоронних структур. Отже, існує чимало цікавих та слушних досліджень, у яких і педагоги, і соціологи, і практики-волонтери з різних організацій по допомозі і

захисту прав жінок, діляться своїми думками та тривогами щодо положення жінки у сучасному світі [1-5]. Про долю української жінки, про особливості у долати нею труднощів та специфіку самих проблем, із якими стикається наша сучасниця, йдеться у багатьох дослідженнях і соціологів - теоретиків, і практиків, консультантів низки програм, що їх покликано втілювати до життя через свою діяльність українські та міжнародні фундації з питань допомоги жінкам, які опинилися у скрутному становищі.

На історичному шляху розбудови державності, демократії, соціальної злагоди в Україні, для економічного благополуччя та духовного процвітання її громадян вкрай необхідним є: з одного боку – розгортати систему фахової соціальної допомоги усім тим, хто її потребує, саме як комплекс заходів, що поєднуються історичною метою, стратегією соціальної політики у країні загалом. А з іншого – конкретизувати цільові програми та клієнтські групи, які ситуативно визначаються у якості неконкурентоспроможних, кризових, тощо. Як самій громаді, так і урядовцям, лідерам суспільної думки, керманічам підприємств – усій нашій спільноті потрібно узгоджувати й координувати свої зусилля щодо вирішення нагальних питань соціальних взаємодій. Адже саме гуманізація останніх і виступає суттю соціальної політики як особливого виду суспільно корисної діяльності.

Одним із найважливіших для розвитку суспільства завдань є питання про соціальне самопочуття нашої жінки, про її налаштованість на позитивну плідну життєдіяльність, оптимізм та натхнення, якого так потребує її оточення і які так важко отримати від змороженої, побитої, приниженої істоти. Але, на жаль, саме такою досить часто і є жінка України. Економічні негаразди позначаються на ній частіше й глибше, бо саме вона відповідає за дітей та родину. На ній зриває злість звільнений з роботи чоловік, на неї напосідають реклама віртуальних красунь, що "усе встигають" та інші оманливі заклики шоу-бізнесу і мас-медіа. Її називають Березинею та героїнею, але менше платять за однакову із чоловіком роботу, частіше звільняють і, впродовж просування кар'єрними сходами, усе менша кількість наших співвітчизниць може розраховувати на досягнення наступного рівня владних повноважень.

Проблема, що її потрібно вирішувати усьому суспільству, якщо воно є насправді налаштованим на поступ, стабільний розвиток і соціальну солідарність – це проблема не тільки і не стільки юридична (хоч чинне законодавство і потребує вдосконалення), скільки морально-

психологічна, організаційна, управлінська. Адже закони виконуються людьми і успішність виконання залежить саме від звичок та звичаїв. Самі жінки та фахівці із соціальної роботи як посередники і консультанти повинні звернути увагу на "прозору стелю", коли офіційно жінка начебто не зазнає особливих утисків, але за суттю, неформально розглядається як істота другого сорту. Це відчуття другорядності як феномен "навченої безпорадності" навіть у дівчат, що ще не зустрічалися з фактами гноблення та гендерної дискримінації у тому чи іншому вигляді, викликає стрес, напругу і віктимізацію поведінки, або напроці – соціопатичні прояви, антигромадську налаштованість. І у тому, і у іншому випадках жінка стає на шлях девіацій, а корекція такої поведінки вже потребує більш серйозних зусиль з боку соціальних працівників, представників правоохоронних органів, медико-психологічних служб тощо.

Обмін інформацією, аналіз тенденцій, з якими зустрічаються управлінці, правоохоронці, медичні працівники та педагоги, долаючи труднощі сучасних суспільних взаємодій, і той теоретичний аналіз, що його пропонують соціологи, фахівці з соціальної роботи – такий обмін навіть сам по собі є ланкою підвищення ефективності соціальної політики у країні, виступаючи водночас суттєвим аспектом самоусвідомлення представниками різних клієнтських груп, жінками зокрема, своїх проблем та потреб. Адже, те, що людина не є одинокою у своїх стражданнях, є досвід та можливість співпраці, інші способи бачення світу і формування стратегій поведінки (в умовах стресу і конфлікту, особливо) – про все це дуже потрібно знати жінкам, які потрапили до біди. Тому важливо не тільки повідомляти жертвам насильницьких дій про наявність Центрів інформаційної підтримки, де ображена особа отримує адреси притулків, юридичних консультацій, психологів, тощо. Частиною зваженої соціальної політики розвинутого сучасного суспільства, показником соціально-проективної зрілості цієї політики, її стратегічної спрямованості є саме системність превентивних, профілактичних засобів, що їх ініціюють, координують та здійснюють фахівці з соціальної роботи задля гармонійного, щасливого життя людини у суспільстві (і самого суспільства, відповідно).

Якість життя сучасної людини із необхідністю включає поняття соціальних гарантій, підтримки у складних життєвих обставинах та права на допомогу від державних, суспільних, бізнесових (чия соціальна відповідальність відповідно

координується соціальними настановами) структур. У ідеалі – особистість потрібно забезпечити такою варіативністю соціальних послуг, аби вона могла не лишень споживати їх у якості компенсації, але і опиратися на них у своєму саморозвиткові, удосконаленні соціокультурного буття.

Потрібно відзначити, що саме жінки найчастіше відвідують різні семінари, тренінги, заняття, присвячені різним практикам: від оздоровчих до езотеричних. Як найбільш чутлива до змін та трансформацій група населення, жінки у своїй поведінці та настроях, виступають своєрідним індикатором гуманітарного й економічного розвитку суспільства, причому не тільки поточного, але і спроектованих у майбуття труднощів і можливостей. Частина проблем викликана новими реаліями буття (як держави, так і світової спільноти загалом), інша частина – нерозв'язаністю протиріч минулого розвитку, і вони загострюються та підсилюються трансформаційними процесами, якими вирує сучасна практика українського соціуму. Питання гуманітарної, соціокультурної якості сучасних суспільних взаємодій, ефективності соціальної політики та заходів, націлених на допомогу, соціальну підтримку та солідарність, що еднають суспільство – ці питання невідривно пов'язані із спрямованістю фахової соціальної допомоги жінкам.

Фахівці з соціальної роботи, соціологи, педагоги, практики державного управління та менеджери організацій третього сектору - увесь задіяний у адмініструванні та упорядкуванні суспільного життя загал вітчизняної громади повсякчас зустрічається у своїй діяльності із тим фактом, що успіх політики, як мистецтва погодження інтересів різних соціальних, вікових, гендерних, професійних і так далі груп та прошарків наявної спільноти, визначається, щонайменш, двома чинниками. Це, по-перше, уміння чітко окреслити саму групу, що є задіяною до керівництва та допомоги, її потреби та інтереси; по-друге, визначитися із діалектикою поточних та стратегічних прагнень як самих людей у ній, так і суспільства, чия соціальна активність, структура, напрямки розвитку залежать від цієї частини населення.

Допомога міжнародної спільноти Україні у розбудові демократичного устрою, разом із сприянням у вирішенні її економічних проблем та негарздів, також залежатиме від того, наскільки кваліфіковано буде розподілятися ця допомога між тими групами і прошарками суспільного простору, що її потребують насправді. Ефективність заходів соціальної політики – і окремим рядком тут необхідно виділити напрямки

гуманітарні, культурно-освітнянські, організаційно допомагаючи та реабілітаційні – визначається наявністю системного, продуманого й комплексно опрацьованого до них підходу [6, 22].

Адресність допомоги, урахування культурного географічного політичного і навіть конфесійного, ідеологічного аспектів, ось що виступає запорукою успіху соціальної роботи як найважливішого фактора соціально-політичного життя суспільства. Досягнення стандартів життя розвинутих країн Заходу нерозривно пов'язане із гуманізацією нашого повсякденного буття загалом. Причому варто завважити, що таке "збільшення рівня доброти" корелюється із прийнятим європейською соціологічною, політичною та педагогічною спільнотами поняттям "рівень щастя" [7,15]. Наприклад, Швеція, Данія та Ірландія вважаються країнами із високим рівнем щастя. А представники медійних структур західного світу та його діячі культури, мистецтва, політики звертають увагу на закономірність того феномену, що половину (а почасти – і більше) державних урядовців у цих країнах (вищі щаблі влади включно) складають жінки. Емпіричні дослідження представників галузевої соціології, зокрема, спеціалістів з аналізу девіантної поведінки, соціопатичних проявів у сексуальному, родинному житті, підтверджують своїми дослідженнями практичні спостереження вихователів, педагогів, тренерів та усіх, залучених до навчання і соціалізації у широкому розумінні цього терміну осіб щодо того, що нехтування потребами, невічливе ставлення до жінок, неповага до їх громадянських, гендерних (фізіологічних) та психоемоційних потреб викликає руйнівні зміни у поведінці чоловіків і дітей. Причому, ігнорування державою таких деструкцій, хоч опосередковано, та неминуче призводить до криміналізації атмосфери у країні загалом.

Чоловіки, що звикли дозволяти собі нецивілізовано "розслаблюватись" у родинному затишку, частіше потрапляють на облік до правоохоронних органів і із інших причин: бійок, пограбувань, порушення правил поведінки у громадських місцях, тощо. Зазвичай ці дії є груповими та спонтанними водночас. Вони свідчать про зниження критики й самокритики у діючих суб'єктів, власне, про перетворення їх на об'єкти власних пристрастей та адикцій. Психологи й педагоги окреслили б це як деградацію людського і культурного капіталу, що, у свою чергу, спричинює розпад капіталу соціального, веде до розповсюдження протиправних дій у усіх сферах життєдіяльності суспільства,

спотворюючи культурні обрії розвитку [5, 32].

Про долю української жінки, про особливості подолання нею труднощів та специфіку самих проблем, із якими стикається наша сучасниця, йдеться у багатьох дослідженнях і соціологів - теоретиків, і практиків, консультантів низки програм, що їх покликано реалізовувати через свою діяльність українські та міжнародні фундації з питань допомоги жінкам, які опинилися у скрутному становищі. До вітчизняних волонтерів, працівників соціальних служб доволі часто приїздять фахівці з закордону, що вже мають певні практичні доробки у цій царині і бажають поділитися ними із українськими колегами. Така співпраця є не тільки корисною, але є цілком логічною за доби глобалізації, поширення як державних, так і поза державних зв'язків, взаємодій, контактів та контрактів. Відтак актуальним стає питання щодо плідності запозичень досвіду інших країн та спільнот, що звичайно більшою чи меншою мірою відрізняються соціально-політичними та соціокультурними реаліями від української дійсності, як життя української жінки не є зліпком з життя румунки, німкені чи громадянки Франції.

Як зазначає Моніка Платек, експерт Європейського союзу та Ради Європи, професор факультету права та керівник відділу кримінології Варшавського університету, у світі існує чотири основні моделі у ставленні до проблем домашнього насильства. Звичайно, засуджуються сварки поміж подружжям усюди, але чи припускає світова спільнота фізичний вплив як "трішки побилися, та стороння допомога не знадобилася, то й по всьому", чи передбачає сусідську відповідальність на рівні: "голосно кричали – виклик міліціантів (поліції) є цілком виправданим)" – така розбіжність у соціальних поведінкових приписах пояснюється історією даної країни, її традиціями, політичним устроєм, культурними особливостями та іншим [2, 59]. Звичайно, хотілося б бачити Україну серед держав толерантних не взагалі чи до певних осіб, а до кожного.

Спілкування у сім'ї, його емоційність, наповненість, культурне спрямування багато у чому залежить від моральної атмосфери у країні загалом, те, яку політику провадить держава щодо гендерних взаємин, які настанови транслуються механізмами освіти, виховання, традицій та інновацій, як побудовано правниче поле, тощо. Відомо, що згідно із законодавчими положеннями деяких країн (Швеція, Нідерланди) людина має почуватися удома у більшій безпеці, порівняно із публічними

місцями – вулицею, роботою, тощо. Насильницькі дії у родині, відповідно кваліфікуються як особливо ганебні злочини проти особистості. У Німеччині існує рівність юрисдикцій, що опікуються особистим і громадським життям людини, відтак практикується і рівність покарань. Але для соціалістичних країн, притаманне дещо інше ставлення до феномену домашнього насильства. Польща, наприклад, пропонує розглядати домашні бійки місцевим урядовим структурам та органам самоврядування. Виносити сімейні негаразди на "товаристський суд", на розгляд приходу (для такої католицької країни, як Польща), на суд громади – конфесійної чи територіальної спільноти і сьогодні притаманно багатьом соціумам. Проте лише для деяких із них властиво розглядати конфлікт у домі як побутову сварку, де побиття – випадковість, або ж його можна пояснити індивідуальними особливостями (темперамент, вік, стан здоров'я). Усе менше люди загалом, і наші співвітчизники зокрема, схильні звинувачувати жінку у тому, що, мовляв, "сама довела" [3, 17-18]. І, якщо ще донедавна (2009 рік) у деяких програмах діяльності Кризових Центрів, планах і звітах соціальних служб та пояснювальній урядовій документації (підзаконні акти, запити, розпорядження, тощо) фігурували посилення на віктимну поведінку самої жінки, то наразі, віктимологією як окремою соціальною теорією, навчальною дисципліною займаються представники правоохоронних органів, галузеві соціологи, психологи – у аналогічному форматі, та соціальні працівники; але спрямованість та бачення жертвовної (віктимної) поведінки у жінки вже не асоціюється із пошуком підстав для агресії з боку домашніх (чи колег по роботі), не вивчається як варіативна провокативність чи недоліки соціалізації, виховання самої жінки.

Ми усвідомлюємо відповідальність кожного (наразі – жінки) за його поведінкові реакції, та жодний прояв комунікативної некомпетентності з боку жертви не є виправданням чи підставою для пом'якшення покарання для того, чи тих, хто погрожує жінці, знущується з неї, ганьбить людську гідність та спричиняє шкоду здоров'ю. Врешті решт історія свідчить, що жодне суспільство, де жінка зазнавала утиску не мало перспектив ні загальнокультурного, ні суто економічного процвітання. Саме рівень табуованості насильства, контексти у сприйнятті його спільнотою, чи є осуд щодо нього безумовним, або ж ні – усе це визначає рівень гуманітарного розвитку суспільства, можливості його історичного поступу, що

вимагає солідаризації зусиль усіх прошарків населення, загального зростання культури емоцій, спілкування, особливо у міжстатевих стосунках. Адже саме вони, як підкреслюють дослідники сучасних соціально-психологічних реалій у практиці розвинутих країн, і визначають збалансованість суспільної структури, довіру у контактах та безпечність перебування у країні, а відтак – і її інвестиційну привабливість [1].

Таким чином ми переконаємося у нерозривності зв'язків між ефективністю соціальної політики, що її проводить суспільство перш за все через державні інституції управління, і впорядкуванням соціальної практики, розвиненістю соціальної допомоги у країні, доступністю такої допомоги для усіх, хто її потребує, та економічним благополуччям держави у цілому. Звичайно, це вимагає системного та комплексного підходу у плануванні та здійсненні соціальної політики у країні, кваліфікованих фахівців з соціальної роботи, що могли б бути успішними і у кадровому менеджменті, і у соціально-культурному проектуванні, і в управлінні соціально-технологічними процесами.

Особливо це показово по відношенню більш слабких, у фізичному чи економічному відношенні громадян, жінок зокрема. І тут необхідно звернутися до наступних вимірів соціальної політики у країні: методологічно вірно і практично доцільно буде розрізнити перший напрям – допомагаючий, компенсуючий, патерналістський, що повинен спрацьовувати оперативно і ситуативно. І другий – превентивний, який поєднав би у собі організаційно-політичні, законодавчі заходи й ініціативи щодо наявності у жінок перспектив саморозвитку. Цей напрям також передбачає кадрове, адміністративно-менеджерське моделювання (хіба ж не це є покликанням та не входить до юрисдикції Міністерства праці та соціальної політики у країні?) по перегляду існуючих та створенню нових, вартісних як з точки зору матеріального відшкодування, так і з позиції змістовності, робочих місць для жінок. Особливо це стосується тих з них, що або вже постраждали від домашнього насильства, або входять до групи ризику.

На сучасному етапі ми бачимо, що більше коштів та зусиль зосереджені на першому із зазначених напрямків соціальної політики допомоги жінкам. Це притаманно не лише вітчизняним законодавцям, управлінцям, менеджерам, фахівцям з соціальної роботи, тощо. Певною мірою, такий підхід до залагодження деструктивних ситуацій у житті жінки – вирішувати питання нагальні, поточні, створюючи притулки,

розроблюючи протоколи взаємодії з дільничними міліціантами, працівниками швидкої допомоги – є зрозумілим, і, так би мовити, природним. Та логіка саме соціального функціонування суспільства акцентована на необхідності політики превентивних дій, важливості профілактики антигромадських, антигуманних проявів у соціальних взаємодіях життєдіяльності суспільства.

Захищати потрібно не тільки ту жінку, яка вже постраждала від жорстокого поводження із нею, але і ту, що поки що намагається не помічати брутальної лайки (або лається і сама), дає стусанів дітям чи (і) зносить їх сама, погоджується на несправедливу оплату праці, непристойну поведінку працюючих поруч чоловіків, особливо, якщо це стосується її керівництва. Така жінка ще не стала жертвою у фізичному розумінні цього слова, та коли гідність особи не є її опорою, то і моральність у її стосунках з соціумом стає справою випадку, а не категоричним культурним імперативом. За такими, начебто занадто затеоретизованими міркуваннями, маємо практичні проблеми повсякдення, тобто такої діяльності осіб, структур, інституцій та осередків, що налаштовані більше на те, аби "відреагувати – звітувати", а не попередити.

Для того, аби розглянути різні можливості соціальної підтримки нашої співвітчизниці та оцінити їх, сучасному фахівцеві з соціальної роботи необхідно мати уявлення про реалії ринку праці, орієнтуватися у діяльності різноманітних кадрових агенцій, співпрацювати із ними і контролювати їх (що, у свою чергу, передбачає розвиток законодавчої бази, формування правового поля із залученням фахівців із соціальної роботи тощо).

Якщо ми звернемо увагу на наявність вакансій та характер обов'язків, що їх мусить виконувати працівник під час своєї роботи, то побачимо як недоліки у існуючих видах сприяють формуванню проблем із соціальним самопочуттям жінок, рівнем їх фізичного, психічного здоров'я та матеріальним достатком. Як низькокваліфікована та погано оплачувана праця чи самої жінки, чи її близьких, негативно впливає на родинну атмосферу, провокуючи сварки та негаразди.

Так, розширення будівництва в приватному секторі економіки не потребує вищої освіти робочого персоналу, але потребує виснажливої фізичної праці. Збільшується кількість зайнятих у оптовій і роздрібній торгівлі, усе нові жінки та дівчата наймаються на роботу до постійно зростаючої мережі супермаркетів, торгівельних центрів, тощо. Ці зміни можна

було б зараховувати до позитивних, але тільки за умов, що матимемо на увазі необхідність розгортання відповідної соціальної інфраструктури, дбати про безпеку жінки, її комфорт у дорозі та співпрацю з домашніми, вихователями, вчителями та іншими, аби її роль як працюючої дружини, матері не ставала джерелом напруги у родині.

Питома вага осіб, зайнятих у матеріальному виробництві, поки що переважає кількість зайнятих у нематеріальному, та стосується це, в основному, чоловіків. До того ж, у порівнянні з минулими роками збільшується питома вага самого нематеріального виробництва, що свідчить про поступ країни до постіндустріального розвитку, яке, у свою чергу, відкриває нові перспективи для працевлаштування жінки, для гнучкого робочого графіку, для її особистісної самореалізації. Усе це сподіваємося, стане на перешкоді перетворенню її на жертву насильницьких дій. Тобто приберуть гендерну нерівність у кримінальних звітах, хоча вагомими успіхами у цьому поки що не можуть похвалитися навіть економічно розвинуті країни Заходу. Оптимізму додає та тенденція розвитку нашого суспільства, що зайнятість у сфері нематеріального виробництва, де і працюють переважно жінки, зростає за рахунок збільшення зайнятих у державному управлінні та в сфері операцій з нерухомістю. Збільшується також кількість зайнятих в сфері освіти, що є традиційно жіночою цариною соціальної реалізації.

До того ж, нова техніка потребує спеціальних знань і навичок, які можна отримати тільки внаслідок спеціальної підготовки – навчання. Підвищуючи свою кваліфікацію жінка отримує нові стимули для повноцінного життя, продовжує свою соціальну активність, розширює коло спілкування, підвищує самооцінку. Збільшується кількість трудових ресурсів і у сфері державного управління. Це не у всьому і не завжди відповідає потребам соціально-економічного прогресу, може гальмувати (і гальмує) ринкові перетворення. Та водночас саме ця сфера надає шанси компетентним й амбітним жінкам для успішної праці на користь собі і суспільству [8, 311-312]. Подібні міркування виникають при розгляді постійно зростаючої мережі банківських та кредитних установ, де створюються додаткові місця для бухгалтерів, менеджерів та інших фінансових фахівців. Зростаюча мережа філій страхових компаній теж створює додаткові місця для юристів та страхових агентів. У свою чергу, зростання їх доходів позитивно відбивається на ринку праці

гувернанток, та вчителів приватних навчальних закладів, адже більшість з представників вищенаведених професій, як ми знаємо – жінки.

Таким чином, можна побачити нове поле діяльності, що об'єктивно потребує фахівців у галузі соціальної політики, адміністративного менеджменту й соціальної роботи: це поле аналізу зв'язків між попитом на ринку праці і структурою підготовки спеціалістів, поле соціального супроводу та перекваліфікації, сімейного консультування і професійної та соціальної, психологічної реабілітації (за потреби). Відповідно, рівень соціальної допомоги жінці зростає за рахунок нової якості цієї допомоги: вона набирає, головним чином, просвітницько-профілактичної, кадрово-організаційної, культурно-психологічної спрямованості.

Висновки та рекомендації. Ми переконуємося, що як ставлення до жінки є вписаним у загальнокультурний контекст родинних, а ширше – владних відносин у країні, то і перспективи гуманітарного поступу спільноти є невід'ємними від соціального самовідчуття самої жінки. Відповідно, нагальним є теоретичне й практичне усвідомлення того, що ефективність соціальної політики у суспільстві нерозривно пов'язана із заходами щодо підвищення культурно-економічного становища жінки у нашому світі, що стільки років був патріархальним і агресивним. Причому агресивність в умовах сьогодення не зменшилася, а навпроти, набула нечувано технологізованого та глобального характеру. І хоча насильство вже не оминає у своїй тотальній узвичаєності нікого, але жінки, як і раніше, очолюють сумні списки побитих, зґвалтованих та принижених.

Саме тому логічним буде рекомендувати звернути увагу на важливість того факту, що тільки комплексний та системний характер у розгортанні, здійсненні соціальної допомоги жінкам на Україні; запобіжний характер такої допомоги, позиціонування її важливою частиною соціальної політики країни загалом, урахування "жіночого питання" при реформуванні ринку праці, тощо – тільки така сукупність заходів дозволить підняти соціальну роботу з жінками справді на державний рівень, а самій державі – долучитися до гуманітарних стандартів соціальної допомоги розвинутих країн сучасного світу. Звичайно, це вимагає системного та комплексного підходу у плануванні та здійсненні соціальної політики у країні, кваліфікованих фахівців з соціальної роботи, що могли б бути успішними і у кадровому менеджменті, і у

соціально-культурному проектуванні, і в
управлінні соціально-технологічними
процесами

Література:

1. Барбалет Джек. М. Эмоция, социальная теория и социальная структура: макросоциологический подход//Социологическое обозрение. - 2002.- № 2. - С.2-38.
2. Бойко Н.Л. Глобалізація як фактор зміни соціально-контрольного ареалу особистості // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2002. - №2. - С.57–61.
3. Куровський В. Л. Світло Роду та родини. Зцілення жінки. Монографія.- Кам'янець – Подільський: Вид-во: Центр духовного відродження "Ладо", 2009. - 285 с.
4. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світогляд. аналіз / Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. – К.: Знання України, 2002. – 577 с.
5. Левченко К.Б. Гендерна політика в Україні: визначення, формування, управління: Монографія.- Харків: Вид-во ун-ту внутр.. справ., 2003. – 198 с.
6. Підвищення рівня адресності програм соціальної допомоги в Україні. Дослідження Світового банку. - Київ, 2010. - 107 с.
7. Соціальна робота в Україні і за рубежом: психолого-педагогічні, правові, соціологічні, медичні аспекти. - Херсон – Ужгород: Вид. "Мистецька лінія", 2002 – 2006.Збірник № 3. - 328 с. ; Збірник № 5. - 317 с.
8. Саенко Ю.И. "Украинское общество на рубеже XXI столетия" /Под. ред. Ворона В.М., К.: - МИС НАНУ; "Социс", 2003.- 456 с.